

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/27/2024
Identifikačné číslo spisu:	8321203513
Dátum vydania rozhodnutia:	24.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8321203513.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne J. K., narodenej XX. R. XXXX, Q. N. H., C. XX, zastúpenej spoločnosťou JAVOR - TOKÁR advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Stará Vajnorská cesta 37, IČO: 36 264 750, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11C/66/2021, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. augusta 2023 sp. zn. 10Co/27/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 02. marca 2023 č. k. 11C/66/2021-245 zaviazal žalovanú uhradiť žalobkyni 41.444,76 eura v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách rozhodol tak, že priznal žalobkyni vo vzťahu k žalovanej právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy.

1.1. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala, aby žalovaná bola zviazaná uhradiť jej z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia 34.534,80 eura a z titulu navýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia 13.814 eur, následkom dopravnej nehody zo dňa 6. 11. 2018. Žalobkyňa ako vodička nebola v čase dopravnej nehody pripútaná bezpečnostným pásom, lebo dňa 8. 10. 2018 jej odborná lekárka vydala lekársky certifikát, ktorým potvrdila, že pacientka je v dôsledku ochorenia chrbtice do konca roka 2018 oslobodená od povinnosti nosenia bezpečnostného pásu. Medzi stranami sporu nebola spornou skutočnosť, že žalovaná zodpovedá za SSU žalobkyne z dôvodu poškodenia zdravia pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo dňa 6. 11. 2018. Medzi stranami nebola spornou ani skutočnosť, že žalobkyňa má nárok na SSU, ktoré znalec K. W. W., N., K. ohodnotil počtom bodov 1810, čo vo finančnom vyjadrení predstavovalo sumu 34.534,80 eura. Súd teda považoval za nesporné, že v dôsledku zranení utrpených žalobkyňou pri dopravnej nehode má nárok na SSU vo výške 34.534,80 eura za jednotlivé položky tak ako sú uvedené v znaleckom posudku, ktorý žalobkyňa predložila. Medzi stranami sporu zostalo sporné to, či žalobkyňa spoluzavinila následky na vlastnom zdraví pri predmetnej dopravnej

nehode tým, že nebola pripútaná bezpečnostným pásom a tiež jej nárok na mimoriadne zvýšenie SSU podľa ust. § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z.

1.2. Žalovaná je typickou komerčnou poisťovňou, ktorá poisťuje riziká, mimo iného aj riziko vzniku následkov pri dopravnej nehode motorových vozidiel, ak predmetom poistenia je povinné zmluvné poistenie alebo havarijné poistenie. Z daného poistenia nemôžu byť vylúčené následky dopravnej nehody, pri ktorej vodič alebo spolujazdec neboli pripútaní bezpečnostným pásom, ak zákon (§ 8 ods. 1 písm. e) zák. č. 8/2009) takúto situáciu nevylučuje, resp. ju umožňuje. Žalovaná preto nemôže tvrdiť, že nezodpovedá za škodu na zdraví žalobkyne (v danom prípade za SSU) v tom rozsahu, ktorý zodpovedá následkom, že žalobkyňa nebola pripútaná bezpečnostným pásom. O spoluzavinení z daného dôvodu by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by žalobkyňa pripútaná nebola bez príslušného lekárskeho osvedčenia. Navyše tvrdenia žalovanej o tom, že následok na zdraví žalobkyne by bol iný, ak by žalobkyňa bola pripútaná bezpečnostným pásom, vychádza podľa žalovanej zo znaleckého posudku znalca K. I.. Ide o znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia a traumatológia. Znalec vo svojom posudku hodnotil bolestné zranení, ktoré žalobkyňa utrpela pri dopravnej nehode a nebol oprávnený hodnotiť situáciu, k akým zraneniam by došlo, ak by žalobkyňa bezpečnostným pásom pripútaná nebola. Ak by žalovaná chcela preukázať, aké skutočné následky by vznikli za situácie, že by žalobkyňa pri dopravnej nehode bezpečnostným pásom pripútaná bola, musela by v tomto smere predložiť buď súkromný znalecký posudok alebo odborné vyjadrenie znalca z príslušného odboru. Eventuálne by bolo potrebné nasimulovať danú situáciu pri teste, aby sa presne preukázalo, aký by bol následok pri danom type motorového vozidla za situácie, kedy by vodič bol/nebol pripútaný bezpečnostným pásom. Úvahy žalovanej o tom, že následkom dopravnej nehody by boli menšie zranenia, ak by žalobkyňa bola pripútaná bola, zostali len v teoretickej rovine bez praktického preukázania. Dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať spoluzavinenie poškodeného pritom zaťažuje žalovanú. Žalovaná nepreukázala ani prvý predpoklad možnosti spoluzavinenia žalobkyne, a to je porušenie právnej povinnosti. Nepreukázala, aký následok by nastal, ak by žalobkyňa pripútaná bola oproti stavu, kedy jej osobitný predpis umožňoval nepoužiť pri jazde motorovým vozidlom bezpečnostný pás. Zároveň žalovaná nepreukázala príčinnú súvislosť medzi následkom (zraneniami, ktoré žalobkyňa utrpela pri dopravnej nehode) a zraneniami, ktoré by utrpela, ak by bezpečnostný pás použila. V tomto smere žalovaná neunesla dôkazné bremeno a preto súd na jej návrh na krátenie SSU z dôvodu spoluzavinenia žalobkyne neprihliadol.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 10. augusta 2023 sp. zn. 10Co/27/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti, t. j. okrem výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobkyňu priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Argumentoval tým, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že v prípade pripútania sa žalobkyne bezpečnostným pásom by bol rozsah zranení menší, t. j., že by sa konanie žalobkyne podieľalo na vzniku škody alebo zvýšení jej rozsahu. Samotný znalecký posudok (hoci popisuje mechanizmus vzniku zranení žalobkyne), nedáva komplexnú odpoveď na otázku, aký by bol rozsah jej zranení v prípade pripútania sa bezpečnostným pásom, resp. že v prípade jej pripútania sa bezpečnostným pásom by bol rozsah jej zranení menší. Samotný popis mechanizmu vzniku zranení žalobkyne znalcom K. I. v znaleckom posudku č. 02/2019 teda nedáva odpoveď na otázku, aké zranenia by žalobkyňa utrpela v prípade, ak by pri danom priebehu dopravnej nehody bola pripútaná bezpečnostným pásom, rovnako ako ani na otázku, či by v prípade pripútania sa bezpečnostným pásom utrpela zranenia menšieho rozsahu. Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, aké zranenia utrpela jej spolujazdkyňa. Spoluzavinenie vzniku škody poškodeným musí byť preukázané jednoznačne, t. j. z vykonaného dokazovania musí byť zrejmé, že konanie poškodeného prispelo k vzniku škody (príčinná súvislosť) alebo k zväčšeniu jej rozsahu a nemôže byť len v rovine dohadov. Otázka, aké zranenia by žalobkyňa utrpela v prípade pripútania sa bezpečnostným pásom, resp. či by žalobkyňa v takom prípade niektoré zo zranení neutrpela, nebola predmetným znaleckým posudkom preukázaná, nie je možné ju vyvodzovať len v rovine dohadov z opisu mechanizmu vzniku zranení žalobkyne a v tomto smere žalovaná neunesla dôkazné bremeno. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie sú preto v tomto smere správne.

2.2. Pre záver o spoluzavinení vzniku škody poškodeným musí prísť ku kumulatívne naplneniu

všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, t. j. protiprávne konanie, vznik škody ako aj príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vznikom škody. Žalobkyňa však konala v súlade s právom a teda na jej strane absentuje základný predpoklad spoluzodpovednosti za vznik škody, t. j. protiprávnosť konania. Žalovaná síce argumentuje tým, že oslobodenie od povinnosti používania bezpečnostných pásov má relevanciu len v rámci porušenia/neporušenia pravidiel cestnej premávky, avšak ide o absurdnú argumentáciu, lebo potom aj samotná povinnosť byť pripútaný bezpečnostným pásom by musela mať relevanciu len v rámci porušenia/neporušenia pravidiel cestnej premávky. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/253/2001 alebo sp. zn. 25Cdo/1427/2001, ktoré sú opakovane citované aj v odbornej literatúre publikovanej v SR, v zmysle ktorých aplikácia všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy iba v tom prípade, ak neexistuje konkrétna právna úprava vzťahujúca sa na konanie, ktorého protiprávnosť sa posudzuje. V prejednávanej veci však existuje komplexná právna úprava pre posúdenie žalovanou namietanej protiprávnosti konania žalobkyne ako podmienky pre spoluzavinenie vzniku škody, a to v zákone č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, z ktorej právnej úpravy vyplýva, že žalobkyňa svoju, žalovanou namietanú povinnosť neporušila a konala v súlade s právom. Preto takéto jej právom aprobované konanie nemôže byť príčinou vzniku škody, nakoľko absentuje znak protiprávnosti ako *conditio sine qua non*.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP založeného na argumentácii, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu, uplatniac si náhradu trov konania.

3.1. Dovolačím dôvodom v predmetnej právnej veci je nesprávne právne posúdenie oboch konajúcich súdov v otázke posúdenia spoluzavinenia žalobkyne na jej ujme na zdraví v dôsledku dopravnej nehody. Žalovaná poukazuje na to, že škoda na zdraví, náhrady ktorej sa žalobkyňa domáha v tomto súdnom konaní, vznikla aj následkom konania žalobkyne a je teda daná spoluvina žalobkyne z dôvodu, že v čase dopravnej nehody nebola pripútaná bezpečnostným pásom. Žalovaná má za to, že oslobodenie od povinnosti používania bezpečnostných pásov má relevanciu len v rámci porušenia/neporušenia pravidiel cestnej premávky. Z hľadiska nároku na náhradu škody na zdraví nemožno pričítať na ťarchu škodcovi alebo jeho poisťovateľovi (žalovanej) skutočnosť, že žalobkyňa nemusela byť pripútaná bezpečnostným pásom. Nakoľko ak by žalobkyňa bola pripútaná bezpečnostným pásom, možno dôvodne predpokladať, že by uvedená skutočnosť mala vplyv na rozsah následkov škodovej udalosti. Uvedené vyplýva aj zo znaleckého posudku K. I., prevažná väčšina poranení žalobkyne vznikla v dôsledku jej nepripútania sa bezpečnostným pásom. Uvedené je preto potrebné zohľadniť pri určení výšky náhrady škody. V prejednávanom prípade žalovaný preukázal, ktoré poranenia žalobkyne vznikli v dôsledku nepripútania sa bezpečnostným pásom, a teda k zväčšeniu rozsahu následkov škody na zdraví, a to znaleckým posudkom K. I.. Rovnako miernejšie následky dopravnej nehody pri použití bezpečnostných pásov možno nepriamo vyvodiť aj z následkov, ktoré utrpela spolujazdkyňa žalobkyne, ktorá bola pripútaná bezpečnostným pásom a utrpela značne miernejšie poranenia ako žalobkyňa. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s uvedeným tvrdením žalovanej a uviedol, že žalovaná v súvislosti s preukázaním nepriaznivejších následkov z dôvodu nepripútania sa bezpečnostným pásom neunesla dôkazné bremeno, nakoľko podľa názoru súdu prvej inštancie znalec K. I. nebol oprávnený ako znalec z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia a traumatológia, hodnotiť situáciu, k akým zraneniam by došlo, ak by žalobkyňa nebola pripútaná bezpečnostným pásom. Žalovaná v tejto súvislosti uvádza, že úlohou znalca bolo okrem iného aj určiť mechanizmus vzniku zranení a či tieto zranenia majú priamy súvis s dopravnou nehodou. Zároveň žalovaná má za to, že práve znalec z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia a traumatológia je ten, ktorý je oprávnený hodnotiť následky ujmy na zdraví, ktoré vznikli v dôsledku nepripútania sa bezpečnostným pásom. Zároveň súd prvej inštancie ani neuviedol, prečo tento znalec podľa neho nebol oprávnený hodnotiť k akým zraneniam došlo, ak žalobkyňa nebola pripútaná bezpečnostným pásom. Zároveň súd prvej inštancie uviedol, že úvahy žalovanej o tom, že následkom dopravnej nehody by boli menšie zranenia, ak by žalobkyňa bola pripútaná bezpečnostným pásom, zostali len v teoretickej rovine bez praktického preukázania. V zmysle vyššie uvedeného s týmto konštatovaním žalovaná nemôže súhlasiť, nakoľko má za to, že tieto

skutočnosti boli prakticky preukázané práve znaleckým posudkom K. I.. S uvedenými závermi súdu prvej inštalácie sa stotožnil aj odvolací súd, ktorý uviedol, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno. Žalovaný sa s uvedeným tvrdením nestotožňuje, nakoľko znalec K. I. presne popísal zranenia, ktoré utrpela žalobkyňa v dôsledku nepripútania bezpečnostným pásom. Logickým výkladom je preto zrejmé, že ak by žalobkyňa bola pripútaná bezpečnostným pásom, neutrpela by poranenia, ktoré vznikli v dôsledku nepripútania sa bezpečnostným pásom, ktoré menoval znalec (jej telo by bolo pripútané k sedadlu a nedochádzalo by k nárazom jednotlivých častí tela žalobkyne do rôznych častí interiéru vozidla).

3.2. Aplikácia ustanovenia § 441 OZ prichádza do úvahy nielen v prípade zodpovednosti škodcu za zavinené konanie, ale aj v prípade, keď škodca zodpovedá za škodu na základe princípov objektívnej zodpovednosti, napr. podľa § 427 OZ (pozri R 80/1970 a R 28/1973). V takom prípade zavinenie poškodeného vystupuje ako dôvod na zníženie rozsahu zodpovednosti škodcu, ak ide o nebanlivostné konanie poškodeného, pričom škoda bola spôsobená osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku. Spoluzodpovednosť poškodeného podľa ustanovenia § 441 OZ je daná, ak jeho konanie bolo v príčinnej súvislosti so vznikom škody, t. j. ak škoda vznikla tiež následkom úkonu poškodeného. Pritom nemusí ísť o jedinou príčinu, ale stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na vzniku škody, o ktorej odškodnenie ide. Konanie poškodeného, príp. jeho opomenutie konať tak, ako konať mal, sa však nemusí časovo kryť s protiprávnym konaním škodcu, môže mu predchádzať aj ho nasledovať (rozhodnutie NS ČR zo dňa 17. 06. 2009, sp. zn. 25Cdo/371/2007). Ustanovenie § 441 OZ o zavinení poškodeného možno aplikovať aj vo vzťahu k ustanoveniu § 415 OZ o splnení prevenčnej povinnosti poškodeným. Ak poškodený koná v rozpore s tzv. generálnou prevenčnou povinnosťou (§ 415 OZ) a ak je toto konanie jednou z príčin vzniku škody na jeho strane, znáša svoju škodu pomerne v zmysle § 441 OZ. Spoluzavinenie (spoluspôsobenie) škody poškodeným v zmysle § 441 OZ explicitne nevyžaduje porušenie právnej povinnosti, pretože poškodený v zodpovedajúcom rozsahu znáša škodu aj vtedy, ak ju vyvolal akýmkoľvek svojím počinaním, či dokonca ak nastala v dôsledku náhody, ktorá sa mu prihodila. Nie je teda povinnosťou škodcu vždy a za každých okolností preukazovať, akú konkrétnu povinnosť porušil poškodený; stačí, ak sa preukáže, že sa poškodený v danej situácii zachoval inak, ako sa to dalo vo všeobecnosti od každého v danej situácii očakávať. Ustanovenie § 441 OZ možno dokonca v medziach analógie použiť aj v prípade, keď jednou z príčin vzniku škody boli aj objektívne okolnosti (napr. živelná udalosť, náhoda, za ktorú nikto nezodpovedá). Pri nich sa náhrada škody znižuje obdobne ako pri zavinení poškodeného. Škodca zodpovedá za škodu len v tom rozsahu, v akom je jeho konanie alebo opomenutie v príčinnej súvislosti so škodlivým následkom. Ak sa podieľa na vzniku škody i konanie poškodeného, prípadne akékoľvek okolnosti na jeho strane, ktoré sú vo vzťahu príčinnej súvislosti s následkom, v tom rozsahu nemôže byť daná zodpovednosť žalovaného. (napr. rozsudok NS SR z 19. 3. 2008, sp. zn. 25Cdo/657/2006, uznesenie NS SR z 15. 7. 2008, sp. zn. 25Cdo/1500/2009). V zmysle vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade hodnotenia spoluzavinenia poškodeného nie je porušenie právnej povinnosti nevyhnutným predpokladom pre jeho zohľadnenie, ako to uvádza odvolací súd v bode 36. odôvodnenia rozhodnutia. Žalovaný z vyššie uvedených dôvodov navrhuje spoluzavinenie žalobkyne v rozsahu 20 %.

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovanej navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol ako nedôvodné, uplatniac si náhradu trov dovolacieho konania. Žalobkyňa považuje napadnutý rozsudok za vecne správny, dovolacie dôvody nie sú dané, dovolanie nie je dôvodné. Žalovaná vo svojom dovolaní ako ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu uvádza rozhodnutia „NS SR z 19.03.2008, sp.zn. 25Cdo/657/2006 a uznesenie NS SR z 15.07.2008 sp.zn. 1500/2006“. V danom prípade sa však nejedná o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu ako je vyššie uvedené, nakoľko žalovaná pochybila a v danom prípade poukazuje na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Českej republiky. Žalovaná takisto v podanom dovolaní nedostatočne špecifikovala právnu otázku, pri ktorej riešení sa mal odvolací súd odchýliť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Judikáty R 80/1970 a R 28/1973, ktoré majú riešiť otázku možnej aplikácie § 441 Občianskeho zákonníka aj v prípade objektívnej zodpovednosti, nepredstavujú ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej by sa odvolací súd odklonil a na vyriešení ktorej by bolo jeho rozhodnutie založené. Inak povedané, rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo založené na tom, že by pri svojom rozhodovaní v prejednávanej veci vylúčil možnú aplikáciu § 441 v prípade objektívnej zodpovednosti prevádzkovateľa dopravného

prostriedku, či poisťovateľa, práve naopak. Žalovaná v podanom dovolaní poukazovala na závery znaleckého posudku K. I.. Znalec konštatuje, že žalobkyňa jednak nebola pripútaná a zároveň konštatuje aj to, že k vzniku jej zranení malo prísť kontaktom jej tela o časti interiéru vozidla. Znalec tu však neuvádza, že k takýmto kontaktom tela žalobkyne s vozidlom došlo práve v dôsledku nepripútania sa žalobkyne bezpečnostným pásom a že v prípade, ak by bola pripútaná, k vzniku jej zranení by neprišlo. Žalovaná zo zistení znalca vyvodila záver, ktorý z nich výslovne nevyplýva. Navyše v tomto smere nejde o posúdenie právnej otázky podľa žalovanou uplatneného dovolacieho dôvodu, ale o polemiku žalovanej so zisteným skutkovým stavom veci, tak súdom prvej inštancie ako aj súdom odvolacím, ktorým je dovolací súd viazaný. Žalovaná tak v podanom dovolaní riadne nešpecifikovala právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň ani neuviedla ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal pri posudzovaní tejto právnej otázky významnej pre rozhodnutie odvolacieho súdu odvolací súd odchýliť. Naopak, pokiaľ tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd mali za to, že žalovaná neuniesla dôkazné bremeno o tom, že k vzniku škody žalobkyne prišlo aj jej spoluzavinením, t.j. že žalovaná nepreukázala, že v prípade ak by žalovaná bola pripútaná bezpečnostným pásom, utrpela by zranenia menšieho rozsahu, čo žalovaná v podanom dovolaní namieta, jedná sa o jej polemiku so skutkovými zisteniami súdov nižšieho stupňa a nie o nesprávne riešenie právnej otázky.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017, 9Cdo/72/2020).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017, 9Cdo/72/2020).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/72/2020).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania.

10. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. V zmysle § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, pričom právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

13. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

15. V prejednávanej veci dovolateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodila z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

15.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (k tomu pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017; podobne tiež napr. 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017).

15.2. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je tiež ustálený názor, v zmysle ktorého sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

16. Zhrnúc vyššie uvedené, z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (k tomu pozri R 1/2018).

17. Ak by aj odvolací súd za právnu otázku tvoriacu prípustný predmet dovolacieho prieskumu považoval otázku spoluzavinenia poškodeného v zmysle § 441 OZ, je potrebné konštatovať, že takto zadefinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP len za predpokladu, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bola obrana žalovanej posúdená ako nedôvodná. Pokiaľ ale (ako je tomu aj v tomto prípade) rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý jeden aj len samostatne bol súdom považovaný za kľúčový [v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo (naopak) žalobe vyhovieť], zaťažuje procesná povinnosť dovolateľa preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý jeden z týchto dôvodov. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Inak povedané, ak z dvoch alebo z viacerých kľúčových a rovnocenných dôvodov, na ktorých právne stojí napadnuté odvolacie rozhodnutie, minimálne jeden dôvod v rámci dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 CSP obstoí (dovolanie je tu neprípustné, alebo nie je tu dôvodné, resp. tento dôvod nie je dovolaním napadnutý, pozn.), nemôžu obstať ďalšie dôvody podľa § 421 ods. 1 CSP, aj keby všetky ostatné kľúčové dôvody mali byť in concreto prípustné a opodstatnené, dôvodné (viď 9Cdo/63/2021, 9Cdo 117/2021).

18. V prejednávanom spore bolo potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu založené predovšetkým na závere o neunesení dôkazného bremena zo strany žalovanej ohľadom preukázania spoluzavinenia poškodenou žalobkyňou (por. body 34. a 35. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Posúdenie právnej otázky podmienok spoluzavinenia, konkrétne či v prípade spoluzavinenia musí byť preukázaná protiprávnosť konania poškodenej, obsiahnuté v bode 36 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, má preto už charakter obiter dictum a netvorí ratio decidendi predmetného rozsudku. Preto ak by aj odvolací súd prípadne konštatoval nesprávne právne posúdenie otázky spoluzavinenia, takýto záver by sám o sebe nemal žiaden vplyv na konštatovanie vecnej správnosti či nesprávosti celého rozhodnutia, nakoľko by nemalo žiaden vplyv na záver o neunesení dôkazného bremena zo strany žalovanej ohľadom preukázania spoluzavinenia poškodenou žalobkyňou. Povedané inak, zodpovedanie dovolateľkou nastolenej právnej otázky by malo relevanciu len vtedy, ak by bolo vykonaným dokazovaním skutkovo preukázané také konanie poškodenej žalobkyne, ktoré by bolo možné posúdiť ako jej spoluzavinenie. Zodpovedanie dovolateľkou nastolenej otázky by tak malo v tomto prípade len akademický charakter, bez vplyvu na záver odvolacieho súdu o nedôvodnosti odvolania.

19. Pokiaľ dovolateľka namietala nesprávnosť záveru odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena

zo strany žalovanej ohľadom preukázania spoluzavinenia poškodenou žalobkyňou, dovolací súd konštatuje, že z tohto hľadiska nejde o námietku nesprávneho právneho posúdenia, dovolateľka týmto v skutočnosti spochybňuje vyhodnotenie dôkazov odvolacím súdom. Dovolací súd však nie je treťou inštanciou, a preto sa pred ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštalácie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd na tomto mieste tiež pripomína, že namietaním nesprávnosti skutkových zistení na základe vykonaného dokazovania nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Napokon je potrebné uviesť aj to, že žalovaná v dovolaní vôbec nenamietala vadu zmätočnosti ako dovolací dôvod v zmysle § 420 CSP, namietal iba nesprávne právne posúdenie ako dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP.

20. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

21. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalovanej, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie vecí podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

22. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

23. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.